

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BIURO SZKOLENIA**

**PROGRAM
SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO
W ZAKRESIE
TRANSPORTU TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH**

Warszawa 2014

Opracowanie merytoryczne:

mł. kpt. mgr inż. Dariusz Olcen – KM PSP w Elblągu

Konsultacje:

st. kpt. Ariadna Koniuch – KG PSP

bryg. Rafał Jankowski – KG PSP

bryg. Bogusław Dudek – KW PSP w Katowicach

kpt. Tomasz Otłowski – KW PSP w Poznaniu

bryg. w st. spocz. Anna Obolewicz

st. kpt. Zdzisław Salamonowicz – SGSP

Opracowanie metodyczne:

Magdalena Stajszczak – KG PSP

Spis treści

	Strona
I. Założenia dydaktyczno-wychowawcze	4
1. Cel szkolenia	4
2. Sylwetka absolwenta	4
3. Warunki przyjęcia na szkolenie	5
II. Realizacja procesu dydaktycznego	6
1. Organizacja szkolenia	6
2. Zalecenia i wskazówki metodyczne	6
3. Plan nauczania	7
III. Treści kształcenia	8
1. Transport drogowy towarów niebezpiecznych – regulacje prawne	8
2. Klasyfikacja towarów niebezpiecznych oraz wykaz towarów niebezpiecznych w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	9
3. Opakowania, duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL), opakowania zbiorcze oraz sztuki przesyłki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	10
4. Konstrukcja pojazdów, cystern oraz kontenerów w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	11
5. Oznakowanie pojazdów i opakowań oraz nalepki ostrzegawcze i znaki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	13
6. Dokumenty wymagane przy transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	14
7. Kolejowy, lotniczy, śródlądowy i morski transport towarów niebezpiecznych – regulacje prawne	15
8. Ogólne zasady dotyczące kolejowego, lotniczego, śródlądowego i morskiego transportu towarów niebezpiecznych	16
IV. Literatura	17
Załączniki	18

ZATWIERDZAM

Warszawa, dnia 9 lipca 2014 r.

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

gen. brygadier Wiesław LEŚNIAKIEWICZ

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO – WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest przygotowanie słuchaczy do skutecznego i bezpiecznego rozpoznania oraz prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych podczas zdarzeń w transporcie towarów niebezpiecznych (ADR, RID, ICAO, ADN, IMDG).

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

a) w sferze poznawczej:

- wymieniać akty prawne regulujące transport drogowy, kolejowy, lotniczy, śródlądowy i morski towarów niebezpiecznych,
- omawiać obowiązki uczestników transportu towarów niebezpiecznych w zakresie bezpieczeństwa,
- omawiać klasyfikację towarów niebezpiecznych określoną dla transportu towarów niebezpiecznych,
- wyjaśniać zasady doboru opakowań,
- wskazywać zwolnienia, które umożliwiają przewóz towarów niebezpiecznych na uproszczonych warunkach,
- omawiać dokumentację wymaganą przy transporcie towarów niebezpiecznych,
- omawiać sposoby przewozu,
- omawiać oznakowanie środków transportu i sztuk przesyłki w ramach transportu towarów niebezpiecznych,
- omawiać wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia i znakowania pojazdów (w tym MEMU, MEGC), cystern i kontenerów (w tym „flexitank”) oraz środków transportu do przewozu luzem w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych,
- omawiać wyposażenie oraz osprzęt środków transportu w transporcie towarów niebezpiecznych,
- wyjaśniać sposoby napełniania oraz opróżniania cystern, używanych do transportu drogowego towarów niebezpiecznych, w warunkach technologicznych,
- omawiać możliwe sposoby awaryjnego przemieszczania zawartości cystern podczas zdarzeń awaryjnych na drogach,
- omawiać kodowanie oraz hierarchię cystern oraz cystern przenośnych używanych do transportu drogowego towarów niebezpiecznych,
- identyfikować i objaśniać tabliczki znamionowe cystern,
- wyjaśniać zasady przewozu w łańcuchu transportowym (transport multimodalny, kombinowany),

b) w sferze praktycznej:

- rozpoznawać i oceniać zagrożenia wynikające ze zdarzeń związanych z transportem towarów niebezpiecznych,
- przeprowadzać identyfikację towaru niebezpiecznego,
- dokonywać ingerencji w układy napełniania/opróżniania cystern dla celów awaryjnego przemieszczania podczas zdarzeń awaryjnych na drogach,
- przeprowadzać selektywne opróżnianie komór cystern używanych do transportu drogowego towarów niebezpiecznych,
- przemieszczać towar,

- dobierać opakowania w celu przeładunku lub transportu na terenie działań ratowniczo-gaśniczych,
  - oceniać możliwości przemieszczenia pojazdu wraz z ładunkiem,
- c) w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:**
- zrozumienia zagrożenia związanego z transportem towarów niebezpiecznych,
  - odpowiedzialności za zdrowie i życie swoje i innych,
  - odpowiedzialności za środowisko naturalne.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Kandydat na szkolenie powinien posiadać skierowanie na szkolenie, według wzoru określonego w załączniku nr 1, potwierdzające określone w skierowaniu wymagania.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a. Szkolenie organizowane jest w szkołach Państwowej Straży Pożarnej oraz ośrodkach szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.
- b. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest jednostka lekcyjna, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut.
- c. Do prowadzenia zajęć uprawnieni są funkcjonariusze PSP posiadający odpowiednie przygotowanie i doświadczenie w przedmiotowym zakresie. Zaleca się, aby prowadzący zajęcia posiadali ważne świadectwo doradcy.
- d. Organizator szkolenia przekazuje uczestnikom materiały szkoleniowe, do każdego z realizowanych tematów.
- e. Na realizację programu przewidziano 29 godzin dydaktycznych, w tym:
  - zajęcia dydaktyczne – 28 godzin dydaktycznych,
  - egzamin końcowy – 1 godzina dydaktyczna.
- f. Warunkiem ukończenia szkolenia jest zaliczenie egzaminu końcowego.
- g. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu końcowego jest co najmniej 90% obecności na zajęciach.
- h. Egzamin końcowy jest organizowany w formie testu złożonego z 30 zadań zamkniętych, z jedną prawidłową odpowiedzią i dwoma dystraktorami. Egzamin uznaje się za zaliczony, jeżeli zdający zaznaczył prawidłową odpowiedź w minimum 21 zadaniach.
- i. Do oceny wyników egzaminu stosuje się skalę „zaliczył/nie zaliczył”
- j. W razie nie przystąpienia do egzaminu końcowego z uzasadnionej przyczyny, słuchacz może przystąpić do egzaminu w terminie wyznaczonym przez organizatora szkolenia.
- k. W razie niezdania egzaminu końcowego, słuchacz może zdawać egzamin poprawkowy w terminie wyznaczonym przez organizatora szkolenia. Do egzaminu poprawkowego bez powtarzania szkolenia można przystąpić tylko jeden raz.
- l. Do przeprowadzenia egzaminu poprawkowego stosuje się zasady określone dla egzaminu końcowego.
- m. Z przeprowadzonego egzaminu sporządza się protokół zawierający: informację o składzie komisji i terminie egzaminu, zadania egzaminacyjne oraz wyniki egzaminu.
- n. Słuchacze, którzy ukończyli szkolenie otrzymują zaświadczenie, którego wzór określa załącznik nr 2.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

- a. Zajęcia organizowane są dla całej grupy słuchaczy.
- b. Przed rozpoczęciem szkolenia należy przedstawić słuchaczom:
  - zasady realizacji programu,
  - program i zalecaną literaturę,
  - warunki zaliczenia szkolenia.
- c. Kadra dydaktyczna powinna śledzić zmiany wprowadzane w przepisach, zapoznawać się z wydawnictwami i prasą fachową oraz publikowanymi aktami prawnymi w celu aktualizowania materiałów niezbędnych do realizacji treści nauczania.
- d. Prowadzący zajęcia, w trakcie realizacji tematów przewidzianych w planie nauczania powinni zwracać szczególną uwagę na:
  - poprawną terminologię,
  - kształtowanie pożądanych umiejętności oraz koniecznych nawyków.
- e. Należy zapewnić warunki do realizacji celów dydaktycznych poprzez stosowanie różnorodnych form organizacji procesu nauczania. Skuteczność procesu dydaktycznego wymaga łączenia metod podających z metodami aktywizującymi.
- f. Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane w pomieszczeniach zapewniających odpowiednie warunki higieny szkolnej oraz wyposażonych zarówno w proste, jak i techniczne środki dydaktyczne.
- g. Zajęcia praktyczne powinny odbywać się w miejscach, które gwarantują ich sprawną i bezpieczną realizację.

3. Plan nauczania

Lp.	Temat	T	P	R
1.	Transport drogowy towarów niebezpiecznych – regulacje prawne	4	-	4
2.	Klasyfikacja towarów niebezpiecznych oraz wykaz towarów niebezpiecznych w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	2	-	2
3.	Opakowania, duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL), opakowania zbiorcze oraz sztuki przesyłki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	1	1	2
4.	Konstrukcja pojazdów, cystern oraz kontenerów w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	3	2	5
5.	Oznakowanie pojazdów i opakowań oraz nalepki ostrzegawcze i znaki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	2	4	6
6.	Dokumenty wymagane przy transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	1	1	2
7.	Kolejowy, lotniczy, śródlądowy i morski transport towarów niebezpiecznych – regulacje prawne	2	-	2
8.	Ogólne zasady dotyczące kolejowego, lotniczego, śródlądowego i morskiego transportu towarów niebezpiecznych	4	1	5
Razem		19	9	28

T – teoria, P – praktyka, R – razem

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Transport drogowy towarów niebezpiecznych – regulacje prawne – 4T

Materiał nauczania:

Uregulowania prawne regulujące przewóz drogowy towarów niebezpiecznych, a w szczególności:

- umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR),
- ustawa o przewozie towarów niebezpiecznych wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa o transporcie drogowym wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa prawo przewozowe,
- ustawa prawo o ruchu drogowym.

Załącznik A do Umowy ADR dział 1.2.

Obowiązki uczestników przewozu w zakresie bezpieczeństwa wg załącznika A do Umowy ADR dział 1.4.

Szkolenie osób zaangażowanych w przewóz towarów niebezpiecznych wg załącznika A do Umowy ADR dział 1.3. oraz przepis 8.2.3.

Przepisy dotyczące ochrony towarów niebezpiecznych wg załącznika A do Umowy ADR dział 1.10.

Zwolnienia wynikające z charakteru przewozu zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 1.1.3 i 1.1.4.

Objaśnienia kodów „LQ” oraz E zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić akty prawne dotyczące transportu drogowego towarów niebezpiecznych,
- omówić możliwości i sposoby wprowadzania dodatkowych wymagań przez strony Umowy ADR na swoim terytorium,
- omówić cykl nowelizacji, wejścia w życie oraz czas dopuszczenia stosowania poprzedniej wersji Umowy ADR,
- przedstawić jednostki miar używane w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych,
- omówić system szkolenia osób zaangażowanych w transport drogowy towarów niebezpiecznych,
- omówić ogólne środki bezpieczeństwa w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych,
- zdefiniować i omówić obowiązki głównych uczestników transportu drogowego towarów niebezpiecznych,
- zdefiniować i omówić obowiązki innych uczestników transportu drogowego towarów niebezpiecznych,
- omówić zasady regulowania tras drogowego transportu towarów niebezpiecznych znakami drogowymi,
- omówić środki ostrożności podejmowanie w celu zminimalizowania ryzyka kradzieży lub użycia towarów niebezpiecznych niezgodnie z ich przeznaczeniem,
- scharakteryzować zwolnienia w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych,
- wyjaśnić zasady zwolnień ze względu na charakter przewozu,
- wyjaśnić zasady zwolnień dotyczących: gazów, paliw płynnych, towarów pakowanych w ilościach ograniczonych oraz towarów pakowanych w ilościach wyłączonych,
- wyjaśnić zasady zwolnienia dotyczące ilości przewożonych w jednostce transportowej.

2. Klasyfikacja towarów niebezpiecznych oraz wykaz towarów niebezpiecznych w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych – 2T

Materiał nauczania:

Klasy towarów niebezpiecznych zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 2.1.

Zasady klasyfikacji zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 2.1.

Pierwszeństwo zagrożeń w klasyfikacji towarów niebezpiecznych zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 2.1.

Przepisy szczególne dotyczące różnych klas zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 2.2.

Przepisy dotyczące towarów niebezpiecznych dużego ryzyka zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 1.10.

Ustawa o ochronie osób i mienia.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- rozróżnić klasy towarów niebezpiecznych zgodnie z ADR,
- zdefiniować i opisać podstawowe parametry fizykochemiczne różnych klas zgodnie z ADR,
- omówić zasady klasyfikacji wg tabeli pierwszeństwa zagrożeń zgodnie z tabelą w dziale 2.1.3.10 załącznika A do Umowy ADR,
- omówić kryteria klasyfikacyjne poszczególnych klas wg Umowy ADR,
- wymienić podklasy klasy 1 i ich hierarchię zagrożeń wg Umowy ADR,
- omówić jakie towary obejmują poszczególne klasy oraz podział towarów w klasach wg Umowy ADR,
- omówić informacje zamieszczone w TABELI A Umowy ADR,
- omówić zasady obrotu towarami niebezpiecznymi dużego ryzyka wg Umowy ADR.

3. Opakowania, duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL), opakowania zbiorcze oraz sztuki przesyłki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych – 1T, 1P

Materiał nauczania:

Wymagania dotyczące konstrukcji opakowań zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR część 6.

Kody określające typy opakowań zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.1.

Kod określający typy opakowań zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.3.

Kod do oznaczania typów dużych opakowań zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.6.

Wybrane przepisy z części 4 zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić rodzaje opakowań wg Umowy ADR,
- omówić wymagania dotyczące konstrukcji opakowań wg Umowy ADR,
- odczytać i zinterpretować kody opakowań wg Umowy ADR,
- określić możliwości składowania opakowań, w tym sztaplowania oraz odwracania wg Umowy ADR,
- dobrać opakowania do danego towaru, w tym opakowania zastępcze oraz awaryjne wg Umowy ADR,
- określić dopuszczalne maksymalne wartości masy i objętości dla opakowań wg Umowy ADR,
- przedstawić zasady ładowania razem do jednego pojazdu/kontenera towarów różnych klas oraz pakowania w sztukach przesyłek wg Umowy ADR,
- omówić sposoby oddzielania towarów niebezpiecznych różnych klas wg Umowy ADR.

4. Konstrukcja pojazdów, cystern oraz kontenerów w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych – 3T, 2P

Materiał nauczania:

Wymagania dotyczące konstrukcji cystern przenośnych i UN wieloelementowych kontenerów do gazu (MEGC) zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.7.

Wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia oraz oznakowania cystern stałych, cystern odejmowalnych, kontenerów-cystern i cystern typu nadwozie wymienne ze zbiornikami metalowymi oraz pojazdów baterii i wieloelementowych kontenerów do gazu (MEGC) zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.8.

Wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia oraz oznakowania cystern stałych, cystern odejmowalnych, kontenerów cystern i cystern typu nadwozie wymienne, wykonanych z tworzyw sztucznych wzmocnionych włóknem zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.9.

Wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia oraz oznakowania cystern do przewozu odpadów napełnianych podciśnieniowo zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.10.

Wymagania dotyczące konstrukcji kontenerów do przewozu luzem zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.11.

Wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia oraz oznakowania cystern, kontenerów do przewozu luzem i specjalnych przedziałów ładunkowych do materiałów i przedmiotów wybuchowych wchodzących w skład ruchomych jednostek do wytwarzania materiałów wybuchowych (MEMU) zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 6.12.

Przepisy szczególne mające zastosowanie do klasy 2 zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 4.3.

Przepisy szczególne mające zastosowanie do klas 1 oraz 3-9 zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 4.3.

Zakres, definicje i wymagania dotyczące dopuszczenia pojazdów zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 9.1.

Wymagania dotyczące konstrukcji pojazdów zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 9.2.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia i oznakowania cystern przenośnych i UN wieloelementowych kontenerów do gazu wg Umowy ADR,
- omówić wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia i oznakowania cystern stałych, odejmowalnych, kontenerów-cystern, cystern typu nadwozie wymienne ze zbiornikami metalowymi oraz pojazdów baterii i wieloelementowych kontenerów do gazu wg Umowy ADR,
- omówić wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia i oznakowania cystern stałych, odejmowalnych, kontenerów-cystern, cystern typu nadwozie wymienne, wykonanych z tworzyw sztucznych wzmocnionych włóknem wg Umowy ADR,
- omówić wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia oraz oznakowania cystern do przewozu odpadów napełnianych podciśnieniowo wg Umowy ADR,
- omówić wymagania dotyczące konstrukcji kontenerów do przewozu luzem wg Umowy ADR,
- omówić wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia oraz oznakowania cystern, kontenerów do przewozu luzem i specjalnych przedziałów ładunkowych do materiałów i przedmiotów wybuchowych wchodzących w skład ruchomych jednostek do wytwarzania materiałów wybuchowych (MEMU) wg Umowy ADR,
- rozpoznać: kontener, pojazdy MEGC i MEMU oraz rodzaj cysterny,
- wyjaśnić kodowanie cystern mające zastosowanie przy przewozie materiałów klasy 2 wg Umowy ADR,
- posłużyć się hierarchią kodowania cystern (np. przy przeładunku) wg Umowy ADR,
- określić zabezpieczenia cysterny wg Umowy ADR,
- wyjaśnić kodowanie cystern oraz pojazdów baterii MEGC mające zastosowanie przy przewozie materiałów klasy 1 oraz 3-9 wg Umowy ADR,

- powiązać kod cysterny z grupą pakowania oraz kodem klasyfikacyjnym dla cystern mających zastosowanie przy przewozie klasy 1 oraz 3-9 wg Umowy ADR,
- omówić zasady sterowania zaworami oraz zabezpieczeniami,
- omówić osprzęt stanowiący wyposażenie cystern wg Umowy ADR,
- wyjaśnić pojęcia pojazdów w rozumieniu części 9 zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR,
- omówić hierarchię pojazdów w rozumieniu części 9 zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR,
- wykorzystać w działaniach ratowniczych możliwości i zabezpieczenia pojazdów w rozumieniu części 9 zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR,
- zidentyfikować i zinterpretować zawartość tabliczki znamionowej wszelkich typów i rodzajów cystern,
- zidentyfikować miejsca, które można wykorzystać podczas podnoszenia wszelkich typów i rodzajów cystern,
- omówić i wskazać: zabezpieczenia przeciwpożarowe pojazdów, układ hamulcowy, urządzenia sprzęgające, ogrzewacze elektryczne i spalinowe.

5. Oznakowanie pojazdów i opakowań oraz nalepki ostrzegawcze i znaki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych – 2T, 4P

Materiał nauczania:

Oznakowanie i umieszczanie nalepek ostrzegawczych zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 5.1, dział 5.2, dział 5.3 oraz oznakowanie z rozdziału 5.5.1.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wskazać i omówić oznaczenia dla poszczególnych klas towarów niebezpiecznych wg Umowy ADR,
- odczytać oznakowanie pojazdów i opakowań,
- zidentyfikować na podstawie oznaczeń zagrożenia w poszczególnych klasach towarów niebezpiecznych wg Umowy ADR,
- wyjaśnić znaczenie numerów rozpoznawczych wg Umowy ADR,
- wskazać różnicę w oznakowaniu różnych pojazdów ze względu na charakter przewozu wg Umowy ADR.

6. Dokumenty wymagane przy transporcie drogowym towarów niebezpiecznych – 1T, 1P

Materiał nauczania:

Dokumentacja zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 5.4 (dokument przewozowy, certyfikat pakowania kontenera, instrukcje pisemne).

Dokumentacja zgodnie z załącznikiem A do Umowy ADR dział 9.1 (świadectwo dopuszczenia pojazdu).

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- określić zasady sporządzania dokumentów przewozowych wg Umowy ADR,
- zidentyfikować dokument przewozowy wg Umowy ADR,
- odczytać i wyjaśnić wszystkie zapisy zawarte w dokumencie przewozowym wg Umowy ADR,
- zidentyfikować świadectwo dopuszczenia pojazdu (EX/II, EX/III, FL, OX, AT, MEMU) wg Umowy ADR,
- odczytać i wyjaśnić wszystkie zapisy w świadectwie dopuszczenia pojazdu,
- odczytać i wyjaśnić wszystkie zapisy zawarte w certyfikacie pakowania kontenera,
- omówić zależność i zamienność pomiędzy certyfikatem a dokumentem przewozowym,
- omówić konstrukcję i zawartość instrukcji pisemnych wg Umowy ADR.

7. Kolejowy, lotniczy, śródlądowy i morski transport towarów niebezpiecznych – regulacje prawne – 2T

Materiał nauczania:

Transport kolejną towarów niebezpiecznych

- konwencja o międzynarodowym przewozie kolejami (COTIF) – Załącznik C „Regulamin dla międzynarodowego przewozu kolejami towarów niebezpiecznych (RID)”,
- umowa o Międzynarodowej Kolejowej Komunikacji Towarowej (SMGS) – Załącznik 2,
- ustawa o przewozie towarów niebezpiecznych wraz z aktami wykonawczymi.

Transport lotniczy towarów niebezpiecznych

- konwencja o międzynarodowym lotnictwie cywilnym – Załącznik 18 „Bezpieczny transport materiałów niebezpiecznych drogą powietrzną”,
- obwieszczenie nr 9 Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego w sprawie instrukcji technicznych do bezpiecznego transportu towarów niebezpiecznych drogą powietrzną,
- ustawa Prawo lotnicze wraz z aktami wykonawczymi.

Transport śródlądowy towarów niebezpiecznych

- umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu śródlądowymi drogami wodnymi towarów niebezpiecznych (ADN),
- ustawa o przewozie towarów niebezpiecznych wraz z aktami wykonawczymi.

Transport morski towarów niebezpiecznych

- międzynarodowy morski kodeks towarów niebezpiecznych (Kodeks IMDG),
- międzynarodowy kodeks przewozu materiałów promieniotwórczych (Kodeks INF),
- kodeks bezpiecznego postępowania przy rozmieszczaniu i mocowaniu ładunków (Kodeks CSS),
- międzynarodowy kodeks budowy i wyposażenia statków przewożących niebezpieczne chemikalia luzem (Kodeks IBC),
- międzynarodowy kodeks budowy i wyposażenia statków przewożących skroplone gazy luzem (Kodeks IGC),
- kodeks bezpiecznego załadunku i rozładunku masowców (Kodeks BLU),
- obwieszczenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie podania do publicznej wiadomości niektórych przepisów międzynarodowych dotyczących przewozu materiałów niebezpiecznych oraz ładunków masowych statkami morskimi,
- ustawa Kodeks morski wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa o bezpieczeństwie morskim wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki wraz z aktami wykonawczymi.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić akty prawne regulujące kolejowy transport towarów niebezpiecznych,
- wymienić akty prawne regulujące lotniczy transport towarów niebezpiecznych,
- wymienić akty prawne regulujące śródlądowy transport towarów niebezpiecznych,
- wymienić akty prawne regulujące morski transport towarów niebezpiecznych.

8. Ogólne zasady dotyczące kolejowego, lotniczego, śródlądowego i morskiego transportu towarów niebezpiecznych – 4T, 1P

Materiał nauczania:

Klasyfikacja towarów niebezpiecznych zgodnie z RID, ICAO, ADN i IMDG.

Rodzaje środków transportu – budowa, załadunek, rozładunek, manipulowanie ładunkiem.

Różnice zasad znakowania środków transportu oraz opakowań towarów niebezpiecznych pomiędzy ADR a RID, ICAO, ADN i IMDG.

Dokumenty przewozowe i instrukcje pisemne.

Obowiązki uczestników transportu w zakresie bezpieczeństwa.

Lista towarów niebezpiecznych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić zasady klasyfikacji towarów niebezpiecznych w transporcie kolejowym, lotniczym, śródlądowym i morskim w porównaniu do transportu drogowego,
- omówić budowę środków transportu,
- omówić zasady sterowania zaworami i zabezpieczeniami,
- omówić zasady załadunku i rozładunku środków transportu oraz manipulowania ładunkiem na potrzeby prowadzenia działań ratowniczych,
- wskazać i omówić różnice pomiędzy zasadami znakowania środków transportu i opakowań w transporcie drogowym i transporcie kolejowym, lotniczym, śródlądowym i morskim,
- odczytać oznakowania środków transportu i opakowań,
- zidentyfikować zagrożenia na podstawie oznakowania,
- omówić informacje, które powinny znajdować się w dokumentach przewozowych i instrukcjach pisemnych towarów niebezpiecznych przygotowanych na potrzeby transportu kolejowego, lotniczego, śródlądowego i morskiego,
- wskazać zwolnienia, które umożliwiają transport kolejowy, lotniczy, śródlądowy i morski towarów niebezpiecznych na uproszczonych warunkach,
- omówić przewóz w łańcuchu transportowym (transport multimodalny, kombinowany),
- zdefiniować i omówić obowiązki uczestników transportu kolejowego, lotniczego, śródlądowego i morskiego towarów niebezpiecznych,
- omówić informacje zamieszczone w Liście towarów niebezpiecznych.

III. Literatura

1. „Towary niebezpieczne w praktyce”. Tom 1 – 4. Wyd. Emerpress, 2011
2. „Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym”. KG PSP
3. Zasady postępowania ratowniczego
4. Akty prawne

.....
(pieczęćka jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka delegująca

Nazwa .....

Adres .....

Tel./Fax .....

Kieruję Panią/Pana .....

(stopień, imię i nazwisko, imię ojca)

Urodzon -ą/-ego .....

(data i miejsce urodzenia – miejscowość i województwo)

na szkolenie specjalistyczne w zakresie transportu towarów niebezpiecznych

realizowane w dniach ..... W .....

Oświadczam, że kierowany/-a:

- a) posiada minimum kwalifikacje do wykonywania zawodu strażaka,
- b) nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi,
- c) posiada kwalifikacje ratownika, aktualne na czas trwania szkolenia, zgodne z wymaganiami określonymi w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- d) posiada kartę szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania szkolenia,
- e) posiada orzeczenie komisji lekarskiej lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające okresowe badanie lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis kierującego)

.....
(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....
(imię i nazwisko)

urodzon .... dnia ..... r.

w ..... woj. ....

ukończył .....

Szkolenie specjalistyczne w zakresie transportu towarów niebezpiecznych

przeprowadzone w .....

w dniach od ..... r. do ..... r.

według programu z dnia .....

zatwierdzonego przez .....

.....

....., dnia .....r.
(miejsowość)

Nr .....

ORGANIZATOR

.....
(pieczęć, podpis)

Lp.	Temat	T	P	R
1.	Transport drogowy towarów niebezpiecznych – regulacje prawne	4	-	4
2.	Klasyfikacja towarów niebezpiecznych oraz wykaz towarów niebezpiecznych w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	2	-	2
3.	Opakowania, duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL), opakowania zbiorcze oraz sztuki przesyłki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	1	1	2
4.	Konstrukcja pojazdów, cystern oraz kontenerów w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	3	2	5
5.	Oznakowanie pojazdów i opakowań oraz nalepki ostrzegawcze i znaki w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	2	4	6
6.	Dokumenty wymagane przy transporcie drogowym towarów niebezpiecznych	1	1	2
7.	Kolejowy, lotniczy, śródlądowy i morski transport towarów niebezpiecznych – regulacje prawne	2	-	2
8.	Ogólne zasady dotyczące kolejowego, lotniczego, śródlądowego i morskiego transportu towarów niebezpiecznych	4	1	5
Razem		19	9	28

T – teoria, P – praktyka, R – razem